Catalpa (Katalpa)

čeleď: Bignoniaceae

Roste v tropech v USA, Kubě, Tibetu a jihovýchodní Číně v podobě zpravidla opadavého stromu (i keře) se širokou korunou. Listy jsou vstřícné nebo v přeslenité, velké a mohou být vzácně i laločnaté. Květenstvím je vrcholová lata nebo hrozen, vlastní květy jsou 5tičetné, koruna je trubkovitá, má 2 pysky a horní jsou více cípaté. Plodem je úzká dlouhá válcovitá tobolka obsahující mnoho zploštělých ochlupených semen. Nejznámějším druhem je C. bignonioides.

Vyhovuje mu vlhá dobře propustná půda, teplo, chráněné místo a slunce. Půda by neměla být příliš výživná, aby na podzim přírůstky dobře vyzrály.

Množí se semeny nebo kořenovými řízky.

Catalpa bignonioides (Katalpa trubačovitá)

oblasti: Alabama, Arizona, Arkansas, Connecticut, Delaware, Florida, Georgia, Illinois, Indiana, Iowa , Jižní Karolína, Kalifornie, Kansas, Katalánsko, Kentucky, Louisiana, Maine, Maryland, Massachusetts, Michigan, Mississippi, Missouri, New Jersey, New York, Nový Brunšvik, Ohio, Oklahoma, Ontario, Oregon, Pákistán, Pennsylvania, Rhode Island, Severní Dakota, Severní Karolína, Tennessee, Texas, Utah, Vermont, Virginie, Západní Virginie

Roste v Severní Americe v podobě opadavého stromu. Dorůstá výšky (8 -) 10 - 15 (i 20)m a šířky 20m v rozkladitém habitu s kompaktní zakulacenou korunou. Barva kmene s postupujícím stářím přechází od hnědé přes šedivou k téměř černé, šupinaté a je pokrytá svislými brázdami. Listy jsou široce vejčité, špičaté, zelené, velikosti 10 - 25cm, báze je srdčitá (i s 1 - 2ma postranními laloky), spodní strana ochlupená a řapíky jsou dlouhé 8 - 16cm. Květenstvím je kuželovitá lata délky 15 - 25cm, vlastní květy jsou bílé, dlouhé 3 - 5cm, široké 2,5 - 5cm, oboupohlavné, pyskaté a jícen má žluté pruhy a růžovofialové tečky. Plodem je úzká tmavá válcovitá visící tobolka o délce (15 -) 20 - 35 (i 40)cm, šířky 6 - 9mm, uvnitř se nacházejí ochmýřená semena šířky 3 - 4mm, která jsou rozdělena do 2 částí středovou přepážkou. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Aurea'/var. aurea - výška 6 - 10m, šířka 6 - 8m; listy v mládí žluté, později zelené
- 'Aureomarginata' - listy mají žluté a skvrnité okraje, někdy z až 95%
- 'Koehnei' - listy na okraji žlutozelené nebo žluté, střed a žilky zelené
- 'Nana'/'Dwarf Weeping' - keřovitý; výška 4 - 10m, zpravidla širší; listy menší, na spodní straně mírně ochlupené
- 'Rehderi' - listy prakticky 3úhlé, dlouhé 13 - 15cm, v mládí mírně vejčité s 1 - 2mi postranními ocasovitými laloky

Catalpa brevipes

oblasti: Dominikánská Republika

Roste v Dominikánské Republice v podobě stromu. Větve jsou slabé. Listy vyrůstají vstřícně nebo v 3četných přeslenech, jsou eliptické až vejčité, zakulacené nebo tupé, kožovité, dlouhé 1,5 - 6cm, široké 1 - 3,5cm, báze zakulacená a řapíky jsou dlouhé 0,3 - 1,5cm. Květenství je řídké, chudé, vlastní květy mají kalich se 2ma laloky délky 5 - 7mm, koruna je zvonkovitá, dlouhá 1,5cm a v jícnu má žlutou a růžovofialovou skvrnu. Plodem je čárkovitá tobolka délky 8 - 32cm, šířky 2 - 5mm a

obsahuje semena délky 5 - 8mm a šířky 0,6 - 1cm.

Catalpa bungei (Katalpa Bungeova)

oblasti: SV Čína

Roste v Číně v podobě stromu s asymetrickým hustým habitem. Dorůstá výšky 6 - 12m. Listy jsou 3úhle vejčité až vejčité, tmavězelené, dlouze špičaté, zpravidla s 1 - 2ma zuby z obou stran, ve spodní 1/2 kokruny hrubě pilovité, dlouhé 6 - 15cm, široké 8cm, báze klínovitá až srdčitá a řapíky jsou dlouhé 2 - 8cm. Květenství je vrcholové, (2 -) 3 - 12tikvěté, vlastní květy jsou dlouhé 3 - 3,5cm a mají bílou, narůžovělou či načervenalou korunu se 2ma žlutými pruhy a růžovofialovými tečkami v jícnu. Plodem je čárkovitá tobolka délky 0,25 - 0,5 (i 1)m, šířky 6mm a obsahuje podlouhlá semena délky 1cm a šířky 2mm. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. heterophylla - listy zpravidla asymetricky zubaté a laločnaté (i celokrajné), 3úhlé, na bázi uťaté; květenství menší a květy řidší
- 'Menghuan' - listy v mládí s růžovočervenými okraji, později okraje žloutnou a bělají v nestejné šířce, okraj je navíc zvlněný
- 'Variegata' - listy bíle kropenaté a žilkované

Catalpa duclouxii

Catalpa fargesii (Katalpa Fargesova)

oblasti: Z Čína

Roste v Číně v podobě stromu. Dorůstá výšky 15 - 25m. Větve jsou v mládí ochlupené. Listy jsou vejčité až 3úhle srdčité, dlouze špičaté, na mladých exemplářích 3laločné, dlouhé 8 - 20cm, báze zakulacená až mírně srdčitá, spodní strana plstnatá a řapíky jsou dlouhé 4 - 10cm. Květenstvím je 7 - 15tičetný okoličnatý hrozen, vlastní květy jsou dlouhé 3 - 5cm, růžové, uvnitř hnědě a žlutě skvrnité. Plodem je čárkovitá tobolka délky 30 - 55cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- f. duclouxii/C. duclouxii/C. sutchuensis - listy vejčité, více špičaté, na mladých exemplářích 3laločné, dlouhé 10 - 20cm, spodní strana holá, v paždí žilek načervenalé skvrny; květy růžovofialové, dlouhé 3,5cm; plody dlouhé 60 - 80cm
- 'Eco' - koruna květu růžovofialová

Catalpa longissima

oblasti: Hispaniola, Jamajka, Portoriko

Roste v Karibiku v podobě stromu. Dorůstá výšky 3 - 25m. Listy bývají vstřícné (i v 3četných přeslenech), mírně kopinaté, eliptické až vejčité či mírně obvejčité, špičaté až zakulacené, dlouhé 1,5 - 14cm, široké 0,6 - 4,5cm, báze zakulacená a řapíky jsou dlouhé 0,5 - 4cm. Květenství je řídké, zpravidla chudé, vlastní květy mají 2laločný kalich s laloky délky 4 - 7mm, koruna je bílá, zvonkovitá, dlouhá 1,4 - 2,4cm, široké 0,5 - 1cm a jícen je žlutý. Plodem je čárkovitá tobolka délky 26 - 67cm, šířky 2 - 4mm a obsahuje semena délky 0,7 - 1cm.

Catalpa macrocarpa

oblasti: Hispaniola, Kuba

Roste na Kubě, Bahamských ostrovech a Hispaniole v podobě stromu s rozkladitými větvemi. Dorůstá výšky 5 - 20m. Větve jsou v mládí ochlupené. Listy jsou vstřícné, zpravidla v 3četných přeslenech, podlouhlé až eliptické, tupé až zakulacené, dlouhé 3 - 7cmm, široké 0,4 - 1cm, báze je zakulacená a řapíky jsou dlouhé 1 - 3cm. Květenstvím je chudá lata, listeny jsou čárkovité, dlouhé do 2mm, vlastní květy jsou zvonkovité, dlouhé 1 - 2cm, kalich 2laločný s 4 - 7mm laloky, trubka má délku 0,5 - 1cm a laloky jsou dlouhé 0,5 - 1cm. Plodem je čárkovitá tobolka délky 11 - 68cm, šířky 2 - 4mm a obsahuje ochlupená čárkovitá semena.

Catalpa ovata (Katalpa vejčitá)

oblasti: Connecticut, Čína, Maryland, Massachusetts, Minnesota, Missouri, Nebraska, New York, Ohio, Ontario, Pákistán, Pennsylvania, Vermont, Wisconsin, Západní Virginie

Roste v Číně v podobě stromu s rozkladitou korunou. Dorůstá výšky 6 - 15m. Větve jsou v mládí vzácně ochlupené. Listy jsou srdčitě vejčité až 3úhlé, zašpičatělé, zpravidla 3 (i 5)tilaločné, zelené, dlouhé 10 - 25cm, spodní strana je bledší, v paždí žilek má hnědé žláznaté skvrny a řapíky jsou dlouhé 6 - 14cm. Květenstvím je lata délky 10 - 16 (i 28)cm, vlastní květy jsou bílé, uvnitř žlutě a růžovofialově tečkované i čárkované, široké 2,5cm a na okraji zkadeřené. Plodem je tobolka délky 20 - 32 (i 40)cm, šířky 4 - 8mm a obsahuje čárkovitá šedohnědá semena délky 6 - 8mm, šířky 3mm s chloupky na obou koncích. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Flavescens' - listy menší, světlejší; květy menší, koruna zcela žlutá
- 'Slender Silhouette' - úzce vzpřímený habitus

Catalpa punctata

Catalpa purpurea

oblasti: Hispaniola

Roste na Hispaniole v podobě menšího stromu. Listy jsou vstřícné nebo v 3četných přeslenech, eliptické, dlouhé 1,2 - 12cm, široké 1 - 5cm, báze zakulacená a řapíky jsou dlouhé 0,4 - 3,5cm. Květenstvím je řídká chudá lata, listeny jsou čárkovité, dlouhé do 4mm, vlastní květy mají 2laločný kalich s laloky délky 0,6 - 1cm, koruna je růžovofialová, zvonkovitá, dlouhá 2,5 - 3cm, široké 1,5 - 2cm a nápadně 2pyská.

Catalpa speciosa (Katalpa nádherná)

oblasti: Alabama, Arkansas, Connecticut, Georgia, Illinois, Indiana, Iowa, Jižní Dakota, Jižní Karolína, Kansas, Kentucky, Kolorado, Louisiana, Maine, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Mississippi, Missouri, Nebraska, New Hampshire, New York, Nové Mexiko, Ohio, Oklahoma, Ontario, Pákistán, Pennsylvania, Rhode Island, Severní Dakota, Severní Karolína, Tennessee, Texas, Utah, Virginie, Wisconsin, Západní Virginie

Roste v USA v podobě opadavého stromu s úzce kuželovitým habitem. Dorůstá výšky 15 - 30m.

Borka je hnědočervená, tlustá a zbrázděná. Listy jsou vstřícné, vejčité, dlouze špičaté, tmavězelené, občas se 2ma malými laloky, dlouhé 10 - 30cm, široké 11,5 - 17cm, báze uťatá až mírně srdčitá, spodní strana ochlupená a řapíky jsou dlouhé (4 -) 10 - 12,5 (i 16)cm. Květenstvím je chudá vzpřímená lata délky 10 - 15cm, vlastní květy jsou široké 4 - 6cm, bílé, v jícnu mají 2 žluté pruhy a malé růžovofialové skvrny a trubka má délku 3,5cm. Plodem je válcovitá tobolka délky (20 -) 24 - 30 (i 55)cm, šířky 1,5cm a obsahuje podlouhlá semena délky 5 - 8mm s křídlem délky 5,5 - 6mm a šířky 3 - 3,5cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Albovariegata'/C. bignonioides 'Variegata' - listy asymetricky hrubě bělavě nebo nažloutle skvrnité
- 'Heartland'/'Hiawatha 2' - úzce elipticky vzpřímený habitus; výška do 18m, šířka 9m; listy tmavší
- 'Pulverulenta' - výška do 15m; větve tlusté; listy velké, vejčitěsrdčité, dlouhé do 30cm, hustě bíle tečkované

Vyhovuje ji vlhká půda bohatá na živiny.

Catalpa tibetica (Katalpa tibetská)

oblasti: Xizang (Tibet), Yunnan

Roste v Tibetu a Číně v podobě keře nebo stromu. Dorůstá výšky 5m. Listy jsou vejčité, špičaté až tupé, mírně kožovité, zelené, dlouhé 23cm, široké 22cm, báze srdčitá nebo uťatá, 5tižilná, spodní strana je světlezelená a ochlupená. Květenstvím je lata délky 16 - 25cm, vlastní květy mají 2dílný kalich, koruna je žlutobílá, dlouhá 4,5cm a v jícnu světle růžovofialově tečkovaná. Plodem je tobolka délky 30cm, šířky 1cm a obsahuje eliptická semena.

Catalpa x erubescens (Katalpa křížená)

oblasti: JV USA

Kříženec C. bignonioides a C. ovata. Roste na jihovýchodě USA. Listy jsou tmavězelené, v mládí načervenalé až tmavěčervené, srdčité až 3úzlé, špičaté, báze srdčitá až uťatá, zpravidla má 1 - 2 postranní laloky a v paždí žilek jsou nahnědlé žlázky. Květenstvím je řídká lata, vlastní květy jsou bílé nebo nažloutlé, široké 2,5cm a v jícnu se žlutými a růžovofialovými skvrnami i proužky. Plodem je tobolka délky do 45cm a šířky 5mm. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Adina' - květy plnější
- 'Hybrida' - listy v mládí tmavěčervené, později tmavězelené; květenstvím je vzpřímená řídká lata, vlastní květy bílé, v jícnu fialově tečkované, žlutě pruhované, průměru 3cm, trubka má zkosený 2pyský okraj
- 'J. C. Teas' - listy v mládí růžovofialové, vejčité až mírně 3 (i 5ti)laločné, srdčité, dlouhé do 30cm, na spodní straně ochlupené; květenství až 300četné, vlastní květy bílé se žlutou kresbou, drobně růžovofialově tečkované
- 'Japonica' - mohutný habitus; listy tmavězelené, lesklé, velké, 3úhle srdčité s 1 - 2ma laloky; květenství kompaktnější, užší, vlastní květy bílé
- 'Purpurea' - výška 12 - 15m; kmínky v mládí narůžovofialovělé; listy v mládí tmavěčervené, později růžovofialové až tmavězelené, dlouhé do 25cm (na mladých exemplářích delší), zpravidla s 1 - 2ma laloky v horní 1/2; květy bílé, dlouhé 3cm
- 'Variegata' - listy vejčité až srdčité, v mládí narůžovohnědalé, později zelené se širokým žlutozeleným okrajem
- 'Victoria' - květy plnokvěté, sterilní

Catalpa x galleana (Katalpa Galleova)

Kříženec C. ovata a C. speciosa. Listy jsou srdčité, v mládí mírně vejčité, krátce špičaté, občas s 1 - 2mi malými postranními laloky, dlouhé 8 - 10cm, báze uťatá, srdčitá nebo klínovitá a řapíky jsou dlouhé 4 - 7cm.

Další informace:
http://databaze.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=12
http://www.garten.cz/a/cz/152-catalpa-bignonioides-walt.-katalpa-trubacovita/
http://www.katalpa.cz/katalpa/katalpa.php
http://www.profizahrada.cz/a/cz/2225-catalpa-bignonioides-nana-katalpa/

https://www.rostliny.net/